

Διογένην τ' ἀποδιδόμενα εἰς αὐτὸν βιβλία. Λέγεται δὲ ὅτι καὶ πάλιν περὶ τὸ πτώμα αὐτοῦ ἐγένετο τίνες θάψουσιν αὐτόν. Ἐτάφη ἐν Κορίνθῳ παρὰ τὴν πύλιν τὴν πρὸς τὸν Ἰσθμόν. Ἔθεσαν ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ κίονα καὶ ἐπ' αὐτοῦ κῦνα ἐκ Παρίου μαρμάρου. Ὑστερον καὶ οἱ συμπολίται αὐτοῦ ἐτίμησαν τὸν ἄνδρα διὰ χαλκῶν εἰκόνων.

Αἱ μὲν χαλκῆ ἐκείναι εἰκόνες καὶ τὸ ἀγαλμα δὲν ὑπάρχουσι πλέον, τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ σώζεται ὅπως μαρτυρεῖ ὅτι ἀπαντῶνται ἄνθρωποι, οἵτινες, καίτοι ἀνάξιοι τῆς ὑστεροφημίας, κλέπτουσι τὴν ἀθανασίαν, ἐνῶ οὐδόλως ὠφέλησαν τὴν ἀνθρωπότητα. Ἀγνοοῦμεν οἱ πλείστοι τὸ ὄνομα τοῦ ἀνακαλύψαντος τὴν Δαμακλίδα, δι' αὐτῆς ὑπὲρ πάντα ἄλλον εὐεργετήσαντος τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ὅμως οὐδεὶς ἄγνοεῖ Διογένην τὸν κῦνα.¹

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Πόθεν ὀνομάσθησαν οἱ Φαναριῶται.

Ὁ Γύλλιος λέγει, ὅτι ἡ γνωστὴ συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως *Φανάριον* (ἐν ἧ ἔδρευον τότε οἱ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ὁ ἀνώτερος κληρὸς), ὀνομάσθη οὕτω, διότι τὸ περικλειὸν αὐτὴν δεύτερον τεῖχος ἐκτίσθη ἐν μιᾷ νυκτὶ ὑπὸ φανοῖς, ἐπικειμένης τῆς πολιορκίας· ἄλλοι δὲ συγγραφεῖς διατείνονται ὅτι ὀνομάσθη οὕτω, διότι ἐπὶ τοῦ παρακειμένου ἀκρωτηρίου θά ὑψούτο φανὸς τὸ πάλαι πρὸς ὀδηγίαν τῶν πλοίων διὰ τὰς παρὰ τὸ Πετρίον ὑφάλους πέτρας. Ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ συνωκίσθησαν, ἀπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν πρώτων μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνων, οἱ λογιώτεροι καὶ ἐπισημότεροι Ἕλληνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὀνομασθέντες *Φαναριῶται*.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

¹ Ἀποφθέγματα Μικητσού.

[Ἡ γλῶσσα τῶν Μικητσού (ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀσίᾳ) εἶναι συγγενὴς τῇ κινεζικῇ.]

Ὁ σοφὸς ἐρωτᾷ ἑαυτόν· ὁ μωρὸς ἐρωτᾷ τοὺς ἄλλους.

*

Ἦν ἄφ' ἐνὸς ὁ ἀροτριῶν τὴν γῆν θοῦς δὲν ἔχη χρότον ἐπαρκῆς διὰ τὴν τροφήν του, ἄφ' ἑτέρου ὁ ποντικὸς ἐν τῇ σιταποθήκῃ ἔχει μεγίστην περίσσειαν τροφῆς.

*

Ἀπὸ δλόκληρον στρατεύμα εἶναι δυνατὸν ν' ἀφαιρεθῇ διὰ τῆς βίας ὁ στρατηγός, ἀλλ' ἀδύνατον εἶναι ἀπὸ ἄνθρωπον, καὶ μόνος ἂν ἦναι οὗτος, ν' ἀφαιρέσῃ τις διὰ τῆς βίας μίαν ἰδέαν του.

*

¹ Ἐστία, ἐν μέρει Δ. Παπαρηγοπούλου.

Ἐπάρχει που πτωχός, οὗ ὁ χαρακτήρ νὰ ἦναι ἐντελῶς ἀπηλλαγμένος ταπεινότητος, πλούσιος, ἐντελῶς ἀπηλλαγμένος ἀλαζονείας;

Ὁ ἄνθρωπος δὲν φθάνει εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν ἐτῶν, ἀλλ' ἀποθνήσκων φέρει μεθ' ἑαυτοῦ συμφορὰς χιλίων ἐτῶν.

Η.*

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΜΑΡΚΟΥ ΒΟΤΣΑΡΗ

Ὁ ἐν Αἰθίοπῃ συνδρομητὴς ἡμῶν κ. Γ. Π. κέκτηται ἀξιόλογον συλλογὴν αὐτογράφων, ἀφορώντων τὴν ἱστορίαν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγώνος μας, ἐν οἷς καὶ ἐπιστολάς τῶν κορυφαίων πρωταγωνιστῶν, καὶ δλόκληρον τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Ὀδυσσεῦς Ἀνδρούτσου. Ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης ἀπέστειλεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν τὴν ἐπομένην τοῦ Μάρκου Βότσαρη ἐπιστολήν, τῆς ὁποίας εὐλαβείας ἄξιον ἐκρίναμεν τὸ ἀνορθόγραφον.

Σ. τ. Δ.

Κιρ γιόργι

Εἰξέρεις ὁποῦ ἔχο καλάμπαλίκι πολεὶ καὶ ναμοῦ δῆνις τιν κάθε εἰμέρα ἀπὸ τέσσερες μποτιλίε; κρσσεὶ καὶ μιτι οκὰ ρίξι καὶ μένο

1822

αδελφούσου

Ἰουλίου 2

ΜΑΡΚΟ

Πέττα

ΜΠΟΤΖΑΡΙΣ.

[Αἱ μὲν φάλακτα οἷνου αἰνίσσονται βαρέλια πυρίτιδος, ἡ δὲ ὀκὰ ρίξι, καντάριου μολὺδου.]

ΑΙΣΙΟΣ ΟΙΩΝΟΣ

Ἡ ἄνοδος τοῦ Κανάρη εἰς τὸν πολιτικὸν ὄριζοντα τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὰς παρούσας μάλιστα περιστάσεις τῆς Ἀνατολῆς, ἐνῶ ποιητῆς τις τῆς Γαλλίας ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων ἔγραψεν ὅτι

«L'oubli s'enracine et séjourne en lui»,

ἐθεωρήθη αἰσιος οἰωνός ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡμῶν. Περὶ τοῦτου δὲ ὁμιλοῦσι σήμερον μετὰ χαρᾶς οἱ κατὰ τὴν δυτικὴν Εὐρώπην φιλέλληνες, καὶ τις ἀπέστειλεν ἐκεῖθεν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς *Ἐστίας* σπάνιον φυλλάδιον, ἐκδοθὲν ἐν καιρῷ τοῦ ἀγώνος ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμα,¹ ἅμα δὲ περιέχον μετὰ διθυράμβου καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἥρωος. Καὶ τίς ποιητῆς τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐποχῆς δὲν ἔσπευσε νὰ περιβάλῃ τὸ ἴδιον κλέος διὰ τοῦ κλέους ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἐπεκάλεσαν *ἡμίθεον*; Ὁ Βερντζῆ, ὁ Λαμαρτίν, ὁ Δελαβιν, ὁ Μπαύρων, ὁ Λεβρουῖν, ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ καὶ πλείστοι ἄλλοι ἀνύμνησαν ἐνθουσιωδῶς τὸν ἥρωα.

«Οὐδενὸς τῶν μεγάλων ἀγωνιστῶν τὸ ὄνομα, ἔγραψε πρό τιων ἐτῶν ὁ κ. Ν. Δραγούμης, διεδοθήη τοσοῦτον διὰ τὸ εἶδος τῶν ἀνδραγαθημάτων ὅσον τὸ τοῦ Κανάρη. Οἱ ποιηταὶ ἀνύμνησαν διὰ διθυράμβων τὸν ἐνδοξον πυρπολητὴν, οἱ μουσουργοὶ ἔψαλον τοὺς θριάμβους

¹ Canaris. Dithyrambe par Alex. Dumas. Au profit des Grecs. Paris, 1826, 16ος, σπ. 10.

του, ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ ζωγραφικὴ παρέπεμψαν εἰς τοὺς αἰῶνας τὸ δομῶμα τοῦ ἥρωος, αἱ φιλοκρηνητικαὶ ἑταιρίαι ἠρμήνευσαν πολλάκις τὸν παγκόσμιον θαυμασμόν δι' ἀποστολῆς ἐνθυμίων καὶ πανηγυρικῶν ἐπιστολῶν, πλεῖστοι δὲ Γάλλοι, Ἄγγλοι, Γερμανοὶ, Ὀλλανδοὶ καὶ ἄλλοι ἐδωρήσαντο αὐτῷ ξίφη, πυροβόλα, ἀδάμαντας, δακτυλίους καὶ τὰ τοιαῦτα., σήμερον δὲ μόνος ἐπιζῶν ἐκ πάντων τῶν ἡρώων τοῦ μεγάλου ἀγῶνος, ἥρωος οὐχὶ προσκικηθεὶς διὰ μαγῶν κλεφτικῶν ἢ κατὰ θάλασσαν στρατηγημάτων καὶ συγκρούσεων, ἀλλ' ὡς ἡ Ἀθηνᾶ γεννηθεὶς πάνοπλος, πρεσβύτης μὲν τὴν ἡλικίαν, ἀκηχάτος ὅμως τὴν φιλοπατρίαν καὶ ἀλύμαντον φέρων ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν σφραγίδα τῆς ἀρχαίας τόλμης, δμοιάζει πρὸς ὑψίκομον δρῦν ἐν μέσῳ ἡρημιωμένου δάσους, ἧς τὴν θαλερὰν κορυφὴν δὲν ἴσχυσε νὰ μαράνη ὁ χρόνος.»

Τοιοῦτος ὑπάρξας ὁ Κανάρης φαίνεται ἔτοιμος νὰ δράξῃ καὶ σήμερον τὰς δάδας τῆς Χίου καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ ὅ,τι ἔγραψεν ὁ Ἀλέξανδρος Δουμά, ἐξυμνῶν τὰ κατορθώματα τοῦ ἐνδόξου Ψαριανοῦ :

Et du sein de ces feux, allumés par la gloire,
S'élançant des cris de rage et de victoire,
Qui portaient jusqu'aux cieux le nom de Canaris.

**

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΚΑΝΑΡΗΝ

Ὁ; λείψανον εἰσέτι ζῶν μεμαρτυρημένον χρόνων,
Ὁ; τμήμα ἔργου εὐκλεοῦς τῶν εὐκλεῶν προγόνων,
Μὲ λήπην τὴν σμικρότητα τῆς νῦν Ἑλλάδος καθορῶν,
Ὅστω καὶ σὺ παρίσταται ἐν μέσῳ μας, Κανάρη,
Μνημεῖον μέγα γενεᾶς, ἧτις σχεδὸν ἐφθάρη,
"Πρὸς ἡρωϊκῶν κατῶν.

Νήπιον ἔτι ἤκουον, ἐκάστοτε ἀλλοτῶν,
Ἀπὸ τὰ χεῖλη τῶν τροφῶν τὸν σύγχρονόν σου βίον,
Ὁς βίον ἥρωῶς τινος ἢ ἡμιθέου παλαιοῦ,
Μ' ἔλεγον «ναύτης τῶν Ψαρῶν εἷς μόνος μὲ ἐν πλοῖον
Σωρεῖας ἀπετέφρωσε τρικρότων γιγαντείων»,
Κ' ἴσος μ' ἐφάνισσο Θεοῦ.

Ἀνέγνων νέος ἔπειτα μὲ ἐκπληξιν παιδίου
Τὰς πράξεις τοῦ γονίμου σου καὶ εὐγενεῖς σταδίου,
Ὡς ἠκολούθησα παντοῦ τὰ δῆματά σου εὐλογῶν,
Ὅποτε περιέτρεγες τοῦ Πόντου τὰς ἐκτάσεις,
Καὶ τρίκροτα μὲ λέμβον σὺ, ὁ δαίμων τῆς θαλάσσης,
"Ἐκαμνες θύματα φλογῶν.

Τὸ ὄνομά σου πανταχοῦ ἀπέστελλεν ἡ φήμη,
Ἡ οἰκουμένη ἄφρωνος ἀνέμενον, ἐτόιμη
Πάντα σου νέον θριάμβον νὰ χαρετίσῃ μὲ χαράν.
Ὁ; ἀετὸς καταπεσὼν ἐκ κορυφῶν ὑψίστων,
Ἐν μέσῳ στόλου ἐπιπτες ἐξείφνης πολυίστων,
"Ἐλέγων πλοῖον ὡς θοράν.

Ὅτε εἰς νύκτα ζοφερὰν ἐν μέσῳ τῶν κυμάτων
Ἀντήκου ἀλῶνης γοεροὶ ὀλοχυροὶ θυμάτων,
Κ' ἔβλεπον λάμπην ἀστροπῆς, κ' ἤκουον κρότον κεραυνῶν,
Ἐλεγον τρίκροτον κανὸν ὅα καίε ὁ Κανάρης. . . .
Κ' ἡ θάλασσα κατέπινεν ὄπλα, ἱστούς, κιθάρεις,
Πασσάδων πτώματα κλεινῶν,

Πασσάδων, ὡς ἀπέστελλες, ἐμπλέους ἔτι μύρων,
Ἀπὸ τὴν κλίνην τῆς τρυφῆς, ἀπ' εὐτρυγῶν οὐαίρων
Εἷς ἄλλον κύματον τρέμοντες νὰ κοιμηθῶν διὰ παντός,

Ὁς, ἐκ τῶν περιπτώσεων θερμοῦς τῶν χαρμείων,
Τὸ κύμα περιέπτυσεν ἑρωτικῶς τὸ κρῖνον,
Καὶ . . . τοὺς ἐδύθηζεν ἐντός.

Ὁ! ἄφες νὰ διηγηθῶ μὲ γλώσσαν νεανίου
Ἐν ἐνδοξον κατόρθωμα ἐνδοξοτάτου βίου,
Ἐπίτροψον ἐκ ἄγνωστον καὶ δειλιῶντα ποιητὴν
Ν' ἀνκαλέσῃ παρελθόν λαμπρὸν, ἀκτινοβόλον,
Ν' ἀναθερμάνῃ εἰς τὸ πῦρ τοῦ ἐμπρησμοῦ τῶν στόλων
Τὸν γέροντα πυρπολητὴν.

Μετὰ τῆς Χίου τὴν σφαγὴν ὁ στόλος τοῦ Σουλτάνου
Περίστεφθαις ὑπὸ αἰσχροῦ κ' αἰματηροῦ στεφάνου,
Ἐκπλέει, πῦρ καὶ σιδήρον νὰ φέρῃ ἀλλαχοῦ ποθῶν.
Τὴν νύκτα ταύτην ἑορτὴν ὁ Καραλῆς τοῖς δίδει,
Σφαγῶν τοσοῦτων λάφυρα ἀπολαμβάνων ἤδη
Πλησίον δούλων εὐπειθῶν.

Ἄντανακλῶνται τὰ πυρὰ τοῦ στόλου εἰς τὸν πόντον,
Καὶ μεταξὺ τῶνων σακφῶν, τὸ κύμα βαρυνόντων,
Ὅρατα ἀπαστραπτοῦσα ὑπὸ φανῶν ἡ ναυαρχίς.
Ἀπὸ τὰ ἔσματ' ἀντηγεὶ εὐθύμως τῶν ὄργιων,
Μὲ τρόπαιον αἰματηρῶν κοσμείται τὸ ἱστίον,
Ὁ; σῆμα Τουρκικῆς ἀρχῆς.

Ἡ χεῖρ των εἶναι μ' αἵματα ἀκόμη βεδωμένη,
Ἐπηρεστοὺν τὰ ὄργια τῆς Χίου αἱ παρόνιοι,
Τῶν συγγενῶν των κλιούσαι τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν σφαγὴν,
Μὲ πόθον ἐνθυμούμεναι τὰς τέρψεις τὰς ποικίλας,
Τὰ ἔσματα καὶ τοὺς χοροὺς καὶ τὰς ἀθῶας φίλας,
Καὶ τῆς πατρίδος των τὴν γῆν.

Ἐνθ' ἄλλῃν παραδίδονται εἰς τὴν τρυφὴν κ' εἰς οἶνον,
Ὁ Πλάστης ἄνω ἀγρυπνεῖ κ' ἡ λύσσα τῶν Ἑλλήνων.
Μικρὰ προσπλέει ἄκατος μὲ βόλον κώπης ἐλαφρόν,
Καὶ ἡ αἰφνίδιος φωνὴ «ὁ ἄπιστος μᾶς καίει»
Ἐκλύει πᾶσαν τὴν ἰσχύν, κανεὶς των δὲν παλαίει
Πρὸς ὀνάταν ὀδυνηρόν.

Τὸν Καραλῆν ἐξήγειρεν ὁ θόρυβος τοῦ πότου,
Καὶ εἶδε τὴν πυρπόλησιν φρυάσσον τοῦ τρικρότου,
Καὶ πληγωμένους προσπαθεὶ νὰ διαφυγῆς τὴν ἀκτὴν,
Ἄλλὰ τὸν ἀποθεῖ ἡ γῆ, ἣν ἔβαψε μὲ αἷμα,
Καὶ ἐλέπει μόνον κύματα τὸ ἔσχατον τοῦ βλέμμα,
Καὶ οὐρανὸν ἐκδικητὴν.

Δισγίλιοι ἐπνίγησαν! Ἐξεδικίθης, Χίος!
Μὲ Τούρκων αἶμα χύεται τὸ χῶμά σου ὁμοίως,
Καὶ παραφέρ' ἡ θάλασσα θύματα ἅμα καὶ φονεῖς.
Καὶ αὕτη ἡ ἐκδικησις τῶν ἀδελφῶν Ἑλλήνων
Πραῶναι τὸν σπαρκατικὸν τὸν ἐπικρότων ὄρητον,
Παρηγορεῖ τοὺς συγγενεῖς.

Σὺ δ' ἀφελῶς κατέπλευσας εἰς τὴν μικρὰν σου νῆσον,
Σημαίαν ἐπὶ τοῦ ἱστού θριάμβου ἀνελίσσων.
Οἱ κάτοικοι προσέδραμον νὰ σὲ δεχθῶσι νικητὴν.
Κρεῖττον' αὐτὸν ἐκῆρυττον οἱ γέροντες σὲ νέον,
Κ' εἰς τοὺς υἱοὺς ἐδείκνυον αἱ χεῖρες τῶν γονέων
Τὴν μοῖραν σου τὴν φθονητὴν.

Ἄλλ' ὄχι! τοὺς θριάμβους σου δὲν περιγράψω ὅλους,
Ὅδ' ἀριθμῶ τοὺς ὑπὸ σοῦ πυρποληθέντας στόλους.
Πάντα σου πλοῦν ἐπληρώσας μὲ τρίκροτόν του ὁ ἐχθρός.
Ἡ χεῖρ σου ἐγνωρίζετο εἰς τῆς ἐπιτυφίας,
Καὶ εἰς τοὺς Τούρκους πάντοτε ἐν μέσῳ ἀπαισίας
Φλογὸς ἐφάνης φοβερός.

Καὶ τώρα. . . τώρα ἴστασαι μακρὰν παθῶν, κομμάτων,
Τὸν ὠθαυρόν τῆς δόξης σου ἀμύλοντο φυλάττων,
Διότι ἡ καρδιά σου ζυγὸν ἐπίχρυσον μισεῖ,
Καὶ μόνον ὅταν ἡ πατρίς κλονεῖται ὑπὸ δίνης,
Γέρον μὲ πνεύμα θαλερὸν, τὴν χεῖρά σου ἐκτείνει
Καὶ τὴν στηρίζεις μόνος σὺ.

Λαμβάνεις τὸ πηδάλιον τοῦ κράτους εἰς τὰς χεῖρας,
Καὶ ἅμα τὴν πατρίδα σου ἐκ τῶν σκοπέλων αὔρας,
Εἰς βίον ἐπανέρχεται, Κανάρη, ἰδιωτικόν,
Ὁ; οἱ δικτατορεῖς ποτε ἐκείνοι τῶν Ἰωρμιάων,